

Latwēeſch u Awīſes.

Nr. 8. Zettortdeenā 23ſchā Webruar 1850.

Preeziga ſinna no Sehlpils.

Sehlpils baſniza peederr pee tahm wezza-
lahm Kurſemmi un tappe dibbinata no Her-
zoga, Leelkunga Geddera Kettlera 1556tā
gaddā, kur laidru Ewangeliu fluddinaht
ſahze. Wezza Stendera laikā, kas gohda
wahrdu Latwīs pelnijs, ſchi pirma baſniza bij
lohti wezza un fakrittuſi, ka wiſch bailigs
wihrs buhdams, fwehtdeenā aukas laikā no
baſnizas ar draudſi isgahje un ir ar affarahm
teefas un dſimts-kungus luhdſe, jaunu Deewa
nammu fagahdaht. Pehz dauds tur iſzeestahm
gruhtibahm jauns Deewa nams ir teefcham
tappe uſmuhrrechts un no nelaika Superinten-
denta Dr. Œkel 1793 ruddeni eefwehtihits. Schis
nams, gan ikgads lahipihts, tomehr tikkai
47 gaddus ſtahweja, ka jau bailes bij eeet, un
tappe 1840 no teefas puffes pawiffam aif-
ſlehgts. Sehlpils draudſi eerahdijs muſchias
rihjas par fwehtdeenas-mitteleſi un tahdā ehkā,
bes wiſgrihda, lohgeem un bekeem, mahzi-
tajs ar ſawu draudſi Deewam kalpoja par
10 gaddeem. Bet laudis pahr fwehdenahm
tur tizzigi ſonahze, ſawu dſihwibu ne taupi-
dam, ka tee wahrdi taptu peepilditi Matt. 10,39:
kas to dſihwibu atrohd tam ta ſuddihs, un
kaam ſawa dſihwiba mannis dehl ſuhd, tas to
atraddihs. Un teefcham ir tur Deewa wahrdi
bij Deewabijjigeem un wiſſai draudſi ſawā
peemelefchanas laikā par dahrgu eepreezina-
fchanu, kautſchu ar no puhschanahm Deewu
peeluhdſe un dasch labs aukā un bahrgā ſeemā
ſaſlimme, kur daschdeen lihds 600 Deewgal-
neekus waijadſeja reiſe peenemt. Gan ir pats
mahzitajs to ne dohmaja pahrzeest, bet Deewa
tam palihdſeja lihds ſchim brihnifchki ſawu
draudſi apkohpt. Un ta, mihi laffitaji, ap-
dohmajeet paſchi ar kahdu ſirds-ilgoſchanu mehs
us jaunu baſnizu effam gaidijufchi!

Pehz dauds rakſiſchanahm un puhlixeem,
augsta General-Gubernatora Golowin laikā,
winnas buhwefchanas tappe pawehleta. Par
grunts-lifſchanu mehs gan preefch diwi gad-
deem jums ſinna effam Awīſes dewuſchi un
tapehz eeklaufaitees arridsan par winnas eefweh-
tifchanu. Par 2 gaddeem darbs bij heidsams.
Schi jauna baſniza ſawā wezzā weetā irr zelta
ne taht no Daugawas pee Sehlpils muſchias,
un tohp tapehz no Widsemnekeem arridsan ap-
mekleta. Darbs bij laudim gruhts, bet ne-
apnizzigi ſtrahdaſa, kautſchu gan laufa darbi
apkaweti klu. 12tā November deenā jau wiſſ
bij gattaws, tikkai wallis apkahrt un ehrgeles
eekſchā wehl naw nobeigti.

Baſniza irr pa 13 affim garra un 7 platta.
Ta irr ar tohni no 16 affim augstu pufchłota,
un pehz Guddu-kauschu mohdes, tas irr, us
wezzu wiſſi taſſita. Ar ſaweem 4 gaischeem
lohgeem no katas puffes, pa diwi desmits
4 pehdas augsta eekſchā, ar 3 durwim, lab-
beem bekeem ar ſawu ſtunſtigu kanzeli un al-
tari, ar apſeltoteem raibi greesteem pilareem
peederr nu winna pee teem jaunakeem Deewa
nammeem Kurſemmē un irr wiſſeem par preeku.
Pats Sehlpils pagasts apnehme un galwoja
ſcho darbu. Weens wahzu buhmeſteris, Ark-
tekte Heldt irr ſcho darbu glihti nobeidsis, ne
ſawu malku pildidams, jo tur kahd pelni maſi
bij, bet Deewam par gohdu un ſew par ſlawu.
Wiſch bes wiſſu ta ir ſcho jauku Deewa nam-
mu ar jaunu, kaiſtu kristamu blohdi apdahwi-
najis, un likke ſwehtas bildes weetā us altari
par ſawu paſchu naudu ſelta kruſtu us ſillu
grunti uſmahlēht un aſtahje pehz lahipiſchanas
700 ollenderu daktiaw. Kahda ta tizziba,
kahdu ſlawu peln wiſch no mums wiſſeem!
Kahda dahrga tahda preefchſihme, kahda tei-
zama! Bes ta baſnizai peederr zittas ſwehtas

leetas no tihra fudraba, ka bikkoris un schlih-wis pehz Deewa maises, wihsna kanne, svehts apsfudrabots krusts, 30 dseefmu grahmata un ta prohjam, ka nekahds truhkums mannams.

Muhfu zeenigs Sehlpils prawests Lundberg no Birschu muischas augsta Kursemnes Superintendenta weetā fohlja 4ta Adwente, 18ta Dezember mehnesi, scho jaunu nammu eeswehtiht. Tad schinni deenā no wissahm mallahm, ka straumes pawassarā tekt, laudis fanahze un sawadi Sehlpillefchi scho nammu pawissam peepildija.

Preeksh durwim dseedaja 613tu dseefmu no jaunas dseefmu grahmata un tad runnaja Subbata mahzitajs Bock preeksh durwim, draudsi apsiveizinadams ar pateesi dsihweem Deewa wahrdeem, ka affaras birre no wai-geem. Wiensch peeminneja schahs breefmas, to draudse ar sawu mahzitaju bij iszeetufchi, un ka Deewa schehlastiba schodeen atjaunojahs par draudsi ar warren leelu spehku, kubbinaja Deewa schehlastibu pareisi atsiht, scho deenu pareisi pawaddiht un eeeet eeksh ta Kunga pagalmeem ar preeku. Tad tappe dseedahs 614 un preefschmahzitajs, kam i mahzitaji fahnis us altara stahweja, eeswehtiht scho basnizu eeksh ta Erihsweeniga Deewa wahrda, zehle to par weenu Deewa nammu, no ka blehshu pirkstis tahki buhs buht, eezehle to atgreesigeem un gruhdeenischeem par eeprezefchanu un wif-feeem tizzigem par svehtu weetu. Subbates mahzitajs Bock nu turreja tahs svehtas altara luhgschanas un tad dseedaja dseefmu 615 preeksh spreddika. Sehlpils mahzitajs turreja sawu spreddiki par Mohs. 28, 17. un rahdija, ka ir mums buhs basniza par debbes wahrteem pa-likt, jo weena tizziga draudse lihdsinajahs jo deenas wairak debbef-s-draudsei, tad atgreeschahs un Deewa wahrdus eeslehdts svehtā paklafigā firfninā, kas auglus nefs sawā laikā.— Un no ta saprohtam 3, ka mums sawu Deewa nammu buhs mihloht, kohpt un apgahdaht, jo tee irr wahrti us debbesim.

Tad mahzitajs turreja luhgschanas par Rei-sara nammus, un par wiffeeem kungeem, kas

to bij ustaifijuschi un to apdahwinajuschi, ir draudsei pateizis, kas jau 200 rub. f. us ehrge-lehm famettuſi. Tad dseedaja 616 un Diggenajas mahzitajs Weyrich dseedaja Kollektes un atlaide draudsi ar svehtischanu. Beidsami wehl dseedaja scho flawas dseefmu 250.

Ir dauds wahzeefchi, kungi un laudis bij no wissahm mallahm fanahkuschi un tad no jauna Deewa kalposchanu eesahze. Prawesta kungs no jauna basnizu eeswehtijs. Sezzes mahzitajs W. Wagner wahzifki spreddiki teize un zillaja wissas firdis us Deewu, ka tahn buhs preeza-tees eeksh ta Kunga. Wezzais Nerretas mahzitajs svehtija no jauna draudses mahzitaju, to winsch preeksh 36 gaddeem bij palihdsejis Sehlpils-basnizā eewest, un firfnigi no Deewa par winnau isluhgdamees spehku un wesselbu, tad wezzums jau peewelkabs. Tad nu ir wahzu draudse schlihrahls pehz pufdeenas un preezigi pahrbrauze us mahjahn, zits zittu usnemdamai eeksh mihlestibas. Bet mahzitaji no Krihzburges un Salwas, kas arridsan scho deenu bij apgohdajuschi lihds ar teem jau peeminne-teem mahzitajeem un zitteem kungeem un wee-feeem brauze us Sehlpils mahzitaja-muischu, flavedami Deewu, kas sawu pulzinu apsarga, jo Wiina schehlastiba paleek par teem tizzigeem un taifneem us behrnu-behrneem, un us raddu-raddeem!

Nahwes = peeminna.

Kad schinnis lappinas jau dauds reishm pateizigu lautinu noschehloschana un gohda-flawa pehz sawu schehlfirdigu waldineeku mir-schanas atskannejuši, ka tad ihpaschi Išemui-schas pagasta lohzelki, kam Deevs no senn lai-keem pahr dauds zitteem schehligus fungus un waldineekus dewis, warretu sawas no puhschanas sawā firdi apturreht pee sawas pateesi mihtotas un zeenitas zeenigas mahtes Elisabet v. Rutenberg agras mirschanas, kas 27 tai Dezember deenai iseijoht pehz wairak neka gadda ilgas gruhtas wahrgoschansa, sawu 58tu gaddu beidscht Selgawā nomitre, ne ween sawus pee-

derrigus, bet wissus, kas winnas gaifchu prahru, un mihligu wallodu un firdi pasinna,— bet ihpaschi sawus lautinus, un dauds zittus behdu-neffeius, bahrinus un wahrgulus, kurreu nastu teem atweeglinah̄t winnas wissu-leela-lais preeks bija, leelā noskumfchanā atstah-dama! Paschā jauna gadda deenā winnas mihtais dehls atweddē winnas lihki fchurp us Ilsemuischu, kur tas tannī jauki ispuschlotā basnizā tikkā nolikts. Ohtrā deenā mahzitajs schē preefsch beefi sapulzetas draudses teize lihku-spreddiki, pehz ka 8 wezzi Ilsemuischas faim-neeki winnas sahru aissne- us to tuvu kapli-tchi, un paguldinaja sawu mihlu waldinezi winnas zittu tai papreefsch aissgahjuschu raddu fahndō. — Ak! pee schihs schlirschanas birra dauds affaras pehz winnas! Un kā tahm arri ne bija birt, jo jebfchu winna arri dauds gad-dus pa sweschahm semmehm bija dsihwojusi, tad tomehr ta winneem ne bija palikfusi par sweschineezi, bet winnas firds un pahrgahda-schana bija arween pee winneem, un winna, ihpaschi tad, kad ta sawā muischā peemitte, lepnibū un sikhstumu ne pasihdama, leelam kā masam bija weegli preeijama, un katram zaur truhkumu, ugguni un zittahm behdahm pef-mekletam labbfirdiga krusta-atweeglinataja. — Kā tee dsimti-fungi preefsch winnas laika, tà ir winna mafaja sawu lauschu galwas- un rekrubfchu-naudu, nolohneja teefneschus un pehrminderus, tà kā winnas pagasts ne kō ne sinnaja no ne kahdas zittas naudas-tehrescha-nas, kā tikkai preefsch sawahm paschahm wajadsibahm. Tā kā winna schehligi gahdaja par winnu meefas-wesselibu, teem dakteri tur-redama un sahles aismakfadama, tà winna, — patti deewabihjiga buhdama, — arridsan ruhpinajahs par winnu prahra apgaifmoschanu un dwehfeles apföhpfchanu, tohs ar dauds grahmatahm apfchinkodama, lihds ar sawu nelaiki laulatu draugu teem stohlu eezeldami, kurekā daschadas grahmatas atrohnamas, kas arri pagastam tohp isleenetas, — pehz weenu no sawa pagasta jaunekleem 4 gaddus us Irlawas stohlu fuhtidama, kur tas par lohti der-

rigu kesteri, stohlmeisteri un ehrgelneku tikkā ismahzihts. Un kad jau sawu muischu sawam mihtam dehlam bija nodewusi, tad wehl par sawu paschhu naudu tahs wezzas basnizas weetā likka jaunu lohti patihkamu muhru basnizu us-zelt, to arri ar jaufahm stannigahm ehrgellem un zittu staisu rohtu puschkodama. — Tā winnas wahrds us laiku-laikeem zaur winnas mihestibas-darbeem stahw eerakstihts winnas zitkahrtigu lauschu firdis, kas zittadi ne spehdami to no winnas bauditu labbumu tai atlihdsinah, firsnigi Deewu luhds, lai tas winnai to, kō winna scheem un dauds zitteem labbu darrijusi, atmaka ar sawu debbesigu fwehtibu, un lai tas winnas laipnigu un schehligu prahru usturr arridsan winnas zeenigam dehlam, tā kā Rutenbergu wahrds no winnu behrnu-behr-neem ar mihestibū, gohdu un pateizibū tiktū teikts un flawehts!

x

.Debbes un semme suddihs, manni wahrdi ne suhd. Luhk. 21, 33.

Mel. Es see Jesu turrefchohs ic.
„Jesus wahrdi ne pasuhd!“
Preezajees tad, Lutter-draudse!
Basniz-pamats ne fatruhb;
Tad tik sawu Bihbel' faudse!
Bihbel' rohkā stahwesti
Kā tow̄s pamats muhschigi.

„Jesus wahrdi ne pasuhd!“
Mums tad ne truhks dsihwib's-maise,
Slabpes dsest arr' ne buhs gruht,
Dsihwib's-uhdens sawā reise
Spirdsinahs mums dwehseli.
Turresim tik Bihbeli!

„Jesus wahrdi ne pasuhd!“
Gaischums tad us wisseem zettem;
Mahneem tahl no mums buhs buht.
Lihds ar grehk' un wisseem melleem.
Gaischahs azzis, mihligs prahrs
Mums no Bihbel's dahwinahcts.

„Jesus wahrdi ne pasuhd!“
Baileba mums froscha leeta;
Drohshu firdi eedabhuht
Sinnama-mums spehku-weeta:
„Luhdfeet, esheet mohdrigi!“
Peeteikts mums zaur Bihbeli.

„Jesus mahrbi ne pasihb!!“
Ne bihssees, tu masais pulzinsch,
Debbes-walstiibä buhs kluht.
Lai se swann wehl behdu-pulstinsch;
Zelsch us debbees-lihgsmlbu
Eet zaur semmes-eleliju.

Edohles Kahrlis.

Teesas fluddinashanas.

Krohna Amburgas pagasta teesa zaur scho sinnamu darra, ka tahs us Mosas Cezamites muischas laukeem eeriketas Alekskeneeku-mahjas pee schihs pagasta teesas tai 17tä un 18tä Merz f. g. mairaksohlitajeem us renti issoblihs, un ka Klahtakas sianas par tahni atweeglinatahm zittahm buhshanahm katrä deenä scheitan warr dabbuht. Amburgas pagasta teesa, tai 16tä Webruar 1850. 3

(Nr. 171.) Gutmann, teesas wezzakajs.
Brunowski, teesas frihweris.

Krohna Greenwaldes pagasta teesa sinnamu darra, ka tai 6tä un 8tä Merz 1850 tahs eeksch Pohdumuischias (Extrum) rohbeichas eetaisamas jaunas mahjas, nosauktas: „Jaunois Keeke“ pee schihs teesas us makfaschanu (zinsi) ubtrupé issoblihs. Klahtakas sianas, kahdä wihsä ta issoblihschana notiks, irr pee schihs pagasta teesas katrä darba deenä dabbujamas. Sahlinä, tai 17tä Webruar 1850. 2

(T. S.) ††† Peeshedetais Zettelmann.
(Nr. 140.) Teesas frihweris H. Henko.

No Frank-Seffawas Mosas-laukumuischas pagasta teesas tohp wisseem, kam pee tam dalka, sinnamu darrihts: ka tas Frank-Seffawas fainneeks Uns Autrup no Kalnapanuleneem un Peter Rosenthal no Galsenjeem, ka orridsan tas Mosas-laukumuischas fainneeks Nikla Rohke, sawas mahjas truhkuma un nespelzibas dehl atdewuschi. Tadehk tohp wissi un jebkuri parradu=deweiji to 3 peeminnetu fainneeku zaur scho us-aizinati, pee saudeschanas sawas teesas diwu mehneschu starpä, prohti libds 15tu April f. g., kas par to weenigu un isflehgshanas terminu nolikts, ar sawahm prassishanas un winau peerahdischanahm scheit peeteiktees, jo wehlak winneem muhschiqu klusfuzeschana uslik. Frank-Seffawä, tai 17tä Webruar 1850. 3

(Nr. 25.) Pagasta wezzakajs Schirmer.
Teesas frihweris J. Wokowski.

No Schenberges pagasta teesas tohp wissi tee, kam kahdas taisnas prassishanas buhtu pee tahs atstahs mantas ta nomirruscha kalpa wihra Krist Grünberg no Jannut mahjahn, usaizinati, libds 24to Merz f. g. pee schihs teesas peeteiktees, jo wehlak ne weenu wairne klausib. Schenberges pagasta teesa, tai 24tä Janwar 1850. 1

(Nr. 26.)

J. Grünberg, peeshedetais.

W. Schring, frihweris.

Wissi tee, kam taisnas prassishanas pee tahs atstahs mantas ta tai 19tä November 1849 nomirruscha Wezz-Liekoppenu mahju rentneeka, Birseneuku Kristappa Warlausky, jeb kas dohmatu fo prassih, tohp no Leelas Eseres pagasta teesas zaur scho usaizinati, pee saudeschanas sawas teesas un pee muhschigas klusfuzeschanas, wiesehlak libds 24tu Merz 1850 pee schihs pagasta teesas peeteiktees. To buhs wehrä lift! Leelas Eseres pagasta teesa, tai 28. Janwar 1850.

(T. S.) ††† J. Lilenthal, pagasta wezz. 1
(Nr. 74.) R. F. Witte, pag. teesas frihweris.

Wissi tee, kam kahdas taisnas parradu prassishanas buhtu pee ta nomirruscha zittahrtiga Slaguhnes mag-gara Janne Jansohn, par ka manta parradu dehl konkurse spreesta, tohp usaizinati, libds 21mo Merz f. g. pee schihs pagasta teesas peeteiktees, jo wehlak neweenu wairne klausib. Slaguhnes pagasta teesa, tai 1mä Webruar 1850. 2

(T. S.) ††† Kristop Swirbul, pag. wezz.
(Nr. 14.) E. G. Monkevitz, teesas frihweris.

Zittas fluddinashanas.

Schenberges basnizas-krohgu weenu püssi, ka arri wehl diwus zittus krohgus, warr no Jahneem 1850 us arrenti dabbuht; bet to basnizas-krohga püssi tikween labbam kallejam, kas muischas darbu apnemahs, isdohs. Klahtakas sianas warr pee appalschrafsta dabbuht. 1

Reudolph.

Wirkusmuischä (Heyden) irre no Jurgeem jeb no Jahneem 1850 weena lohpumuischa bes klausibas, ar peederrigu arramu semmi no 96 puhraveetahm eeksch tschetrem laukeem, ar labbam gannibahm un platzahm, ka arridsan ar pilnigu lohpu- un sirgu-inventariumu us 6 woi us 12 gaddeem us arrenti isdoh-dama. Klahtakas sianas dohd Wirkusmuischas muischas walbischana. 2